

SUURÕPPUSTE „ZAPAD 2017“ JA „ZAPAD 2021“ VÕRDLU

Venemaa sõjalised võimed ja sõjaline valmidus kasvavad jätkuvalt.

Õppusteseeria „Zapad“ eesmärk on ettevalmistus konfliktiks NATO-ga.

Õppusel „Zapad 2021“ harjutati senisest detailsemalt Kaliningradi oblasti tugevdamist.

2021. aastal toimus Venemaa järjekordne strateegiline suurõppus „Zapad“. Läänesuunalised strateegilised õppused leiavad aset iga nelja aasta tagant, eelmine õppus toimus 2017. aastal.

„Zapad 2021“ oli senini suurim „Zapadi“ seeria õppus. Kui 2017. aastal osales õppusel hinnanguliselt 100 000 sõjaväelast, siis „Zapad 2021“ hõlmas kokku 200 000 sõjaväelast, 250 lennubahendit, 760 ühikut tehnikat, sh 290 tanki, 240 relvasüsteemi ja 65 sõjalaeva. Kindralstaabi ülema Valeri Gerassimovi sõnul oli ainuüksi Mulino polügoonil 13.09.21 õppusega seotud 20 000 sõjaväelast, mis juba ületab Viini dokumendiga sätestatud vaatlejate kutsumiseks kohustuslikku arvu (13 000).

„Zapad 2021“ oli senini suurim „Zapadi“ seeria õppus, kus osales hinnanguliselt 200 000 sõjaväelast.

Õppuse üldstsenaarium ei erinenud väga varasematest läänesuuna õppuste stsenaariumitest. Konkreetseid viiteid on sellele, et endiselt oli õppuse peavastane NATO. Peale Läänemere regiooni oli õppuse oluline fookus taas põhjasuunal ja Barentsi merel.

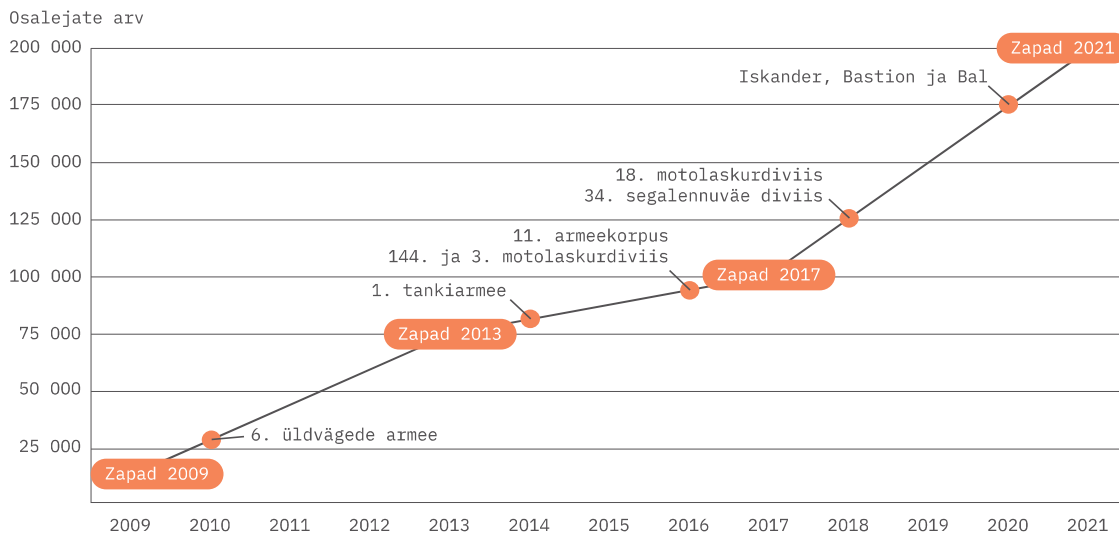
Erinevalt õppusest „Zapad 2017“ ei toonud Venemaa seekord teistest regioonidest Eesti piiri äärsetele polügoonidele vägesid juurde ning õppuse kõige nähtavam osa toimus Nižni Novgorodi oblastis Mulino polügoonil. Õige ei ole aga väide, et Venemaa viis õppuse kaugemale NATO riikide piiridest, kuna „Zapad 2021“ toimus ka vahetult Leedu piiri ääres Kaliningradi oblastis, vahetult Poola piiri ääres Valgevenes ning vahetult Norra piiri ääres Koola poolsaarel ja Barentsi merel. Ka Eesti lähedal Strugi Krasnõje polügoonil toimus oluline õhuhudessandi harjutus..

Venemaa sõjalised võimed ja valmidus on ikka kasvutrendis. Suurõppuse „Zapad“ mastaap on alates 2009. aastast pidevat kasvanud.

„Zapad 2021“ näitas, et Venemaa sõjalised võimed ja valmidus on ikka kasvutrendis, õppuse mastaap on alates 2009. aastast pidevat kasvanud. Pärast „Zapadi“ seeria õppusi on Venemaa Relvajõududes loodud uusi formeeringuid, tõenäoliselt lähtudes õppusel saadud õppetundidest. Igal järgmisel õppusel on harjutatud ettenähtud taktikalisi tegevusi rohkem ja detailsemalt realselt maastikul. Näiteks harjutati seekord ulatuslikku õist õhuhudessanti ja lasti taktikalisi raketti Iskander korruga mitmest regioonist. Selle taga on uue relvastuse ja

varustuse laiem kasutuselevõtt ning lahingutehnika ja transpordivahendite aasta-aastalt paranev valmisolek.

Venemaa kasvavad sõjalised võimed Lääne strateegilisel suunal aastatel 2009–2021

2009. aastal toimus õppus „Zapad 2009“, millest võttis osa hinnanguliselt 15 000 inimest Venemaa Relvajõududest. Teisi riike õppusele ei kaasatud ning valdav osa õppusest toimus kaartidel.

2010. aastal loodi 6. üldvägede armee, mis enne oli reservformeerings. Alates 2010. aastast on 6. armee olnud aktiivne formeerings, mis paikneb ka Eestiga piirnevates Leningradi ja Pihkva oblastis. 2013. aastal toimus õppus „Zapad 2013“, millest võttis osa hinnanguliselt 75 000 inimest Venemaa Relvajõududest. Teistest riikidest oli õppusele kaasatud Valgevene, Armeenia, Kasahstan, Kõrgõzstan ja Tadžikistan.

2014. aastal taasloodi 1. kaardiväe tankiarmee asukohaga Moskva piirkonnas. Tankiarmee on ofensiivse suunitlusega formeerings ning see on ainuke tankiarmee Venemaa Relvajõudude koosseisus. 2016. aastal formeeriti 11. armeekorpus Kaliningradi oblastis ning taasloodi 144. motolaskurdiviis ja 3. motolaskurdiviis 20. üldvägede armee alluvusse, mis paikneb Ukraina suunal. 2017. aastal toimus õppus „Zapad 2017“, millest võttis osa hinnanguliselt 100 000 inimest Venemaa Relvajõududest. Valgevene Relvajõud olid märkimisväärselt kaasatud nii õppuste eel kui ka ajal.

2018. aastal formeeriti Kaliningradi oblastis 18. motolaskurdiviis ja 34. segalennuväediviis. 2019. aastal lõppes armeede koosseisus olevate raketibrigaadide ümberrelvastamine raketikompleksidega Iskander (SS-26 Stone) ja rannakaitseüksustes võeti kasutusele rannakaitse raketikompleksid Bastion (SSC-5 Stooge) ja Bal (SSC-6 Sennight). 2021. aastal toimus õppus „Zapad 2021“, millest võttis osa Venemaa teatel 200 000 inimest Venemaa Relvajõududest. Teistest riikidest oli õppusele kaasatud Valgevene, India, Kasahstan, Armeenia, Mongoolia, Kõrgõzstan, vaatlejatega osalesid Vietnam, Hiina, Usbekistan, Myanmar, Pakistan ja Sri Lanka.

Venemaa president ja Relvajõudude ülemjuhataja Vladimir Putin vaatlemas läbi klaasi õppust „Zapad 2021“. Kaaslasteks kaitseminister Sergei Šoigu ja Kindralstaabi ülem Valeri Gerassimov.

Allikas: Alexei Druzhinin /AP

Varasemast detailsemalt harjutati seekord Kaliningradi oblasti tugevdamist lisaüksustega. Oblastisse viidi juurde u 2000 merejalaväelast koos dessantlaevade ja lahingutehnikaga. Lisaks lennutati augustis Kaliningradi oblastisse 900 sõjaväelast 1. tankiarmeest, kes said lahingutehnika kohalikest hoiubaasidest ning moodustasid kohapeal täiendavad lahinguüksused. Tõenäoliselt testiti sel moel mobilisatsioonisüsteemi ja reservüksuste loomise kiirust.

Varasemast suurem oli teiste riikide osalus õppusel. Kui varem on „Zapad“ olnud peamiselt Vene–Valgevene ühisõppus, siis seekord osales peale nende 6 riiki oma üksustega (Valgevene, India, Kasahstan, Armeenia, Mongoolia, Kõrgõzstan) ja 6 riiki vaatlejatega (Vietnam, Hiina, Usbekistan, Myanmar, Pakistan, Sri Lanka). Teiste riikide kaasamine annab Venemaale võimaluse näidata, et ta ei ole isoleeritud paariiriik, et on lai ring maailma riike, kellega Venemaa teeb tugevalt sõjalist koostööd. Teised riigid osalevad õppusel pigem militaar-diplomaatilises liinis, vaid Valgevene Relvajõududega on Venemaal ühised operatiivplaanid ja sisuline koostöö. On väga tõenäoline, et teised riigid kasutavad õppusel kohandatud stsenaariumit, mis erineb Venemaa Relvajõudude kasutatud stsenaariumist.

Poliitilistel põhjustel hoiti 2021. aasta suurõppuse ajal läänesuunal n-ö madalat profiili, aga 2022. aastal võib olukord olla teistsugune.

Kui strateegiliste õppuste senises tsükli muudatusi ei tehta, siis toimub järgmine „Zapad“ tõenäoliselt 2025. aastal. Enne seda on aga meie regioonis oodata Vene–Valgevene ühisõppust „Liidukilp“ – „Štšit sojuza 2023“. Sel aastal toimub tõenäoliselt õppus „Vostok 2022“ fookusega Kaug-Idal. Eelmised „Vostok“ õppused on näidanud, et Vene Relvajõud harjutavad ka seal tegevust lääne strateegilisel suunal.

Tõenäoliselt ollakse „Vostok 2022“ ajal aktiivsed kõigil strateegilistel suundadel. Kui „Zapad 2021“ ajal hoiti poliitilistel põhjustel lääne suunal n-ö madalat profiili, siis 2022. aastal võib olukord olla teistsugune.

Välisluureameti hinnangul jääb „Zapad“ Venemaal õppusteseeriaks, kus harjutatakse sõda NATO vastu. Uute üksuste formeerimine pärast eelmisi „Zapad“ õppusi kinnistab arusaama, et Venemaa Relvajõud peavad läänesuunda esmatähtsaks ning pühendavad sellele ressursse, kasutades Relvajõudude arendamisel õppustel kogutud infot.